

(3) רשי"י ברכות כו :

וכנגדן מקונו תפלה ערבית: מנחה גדולה. אם נא להקדים תמיד של בין הערבים אינו יכול להקדים קודם שש שעות ומתלה דפין הערבים כתיב ביה² מני יטו לללי ערב משהתמה טוטה למעבד דהיינו משש שעות ומתלה ולמעלה דלמור מר חלי שש ופלי שבע תמה עומדת בנאש כל אדם בנאמנע הרקיע (פסחים דף טז.ד): מנחה קבנה. זמן תמיד של בין הערבים בכל יום מתשע שעות ומתלה ולמעלה כדמתן בתמיד נשמת (ד.נ.) נשמת בשמינה ומתלה וקרב נשמת ומתלה והתם מפרש טעמא: פלי מנחה אחרונה. חלק את ב' שעות ומתלה הותרים ביום ומתלה פלי אחרון של מנחה מ"א שעות חסר רביע ולמעלה: דאי לא תימא הכי.

(2) גמ' ברכות כו :

קרב והולך עד ארבע שעות ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב רבי יהודה אומר עד פלג המנחה קרב והולך עד פלג המנחה ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע עד שבע שעות ואיזו היא 'מנחה גדולה משש שעות ומחצה ולמעלה ואיזו היא מנחה קטנה מתשע שעות ומחצה איבעיא להו רבי יהודה פלג מנחה קמא קאמור או פלג מנחה אחרונה קאמור תא שמע רתניא ר' יהודה אומר פלג המנחה אחרונה אמרו והיא י"א שעות חסר רביע

(1) משנה ברכות כו :

עד ד' שעות תפלת המנחה עד הערב רבי יהודה אומר עד פלג המנחה שהיה התמיד קרב בכל יום

זמן תפילת מנחה

נערך ע"י יחזקאל הרטמן שהיה התמיד קרב בכל יום היינו

(5) גמ' ברכות כו :

מידי אמר רב חסדא נחזי אנן מדרב מצלי של שבת בערב שבת מבעוד יום ש"מ הלכה כרבי יהודה אדרבה מדרב הונא ורבנן לא הוו מצלו עד אורתא שמע מינה אין הלכה כרבי יהודה השתא דלא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד רב איקלע לבי גניבא וצלי של

(17) ערוך השלחן סי' רלה

האמת הדכי פירושו דודאי הך דאין לה קבע שאין לה קביעות זמן, כלומר כיון שהיא נגד הקטרת האיברים וידוע שהקטרה התחילה מבעוד יום אחרי הקטרת האמורין אלא שכשרה גם כל הלילה ולכן התפלה היא ג"כ מתחלת מבעוד יום ונמשכת כל הלילה, אלא הגמרא קאמרה מדלא תני מפורש כן שמע מינה דאתא לאשמעינן גם הך דתפלת ערבית רשות, אבל העיקר הפירוש הוא כמ"ש, ולפי"ז אפילו לרבנן דתפלת מנחה עד הערב מ"מ גם תפלת ערבית רשאי להתפלל מן זמן הקטרת איברים שהם בערך מפלג המנחה ולמעלה, וק"ו בשבת דצריך להיות עיקר התפלה מבעוד יום שהרי איברי תמיד של בין הערבים של ערב שבת אסור להקריבן בלילה בשבת כדאמרינן בשבת [נד]: ולא עולת חול בשבת:

(18) מאירי ברכות כו :

כלל אלא ביום אחד אין ראי' לו להסתכל בו מנחה ופרכי' אבל מיום ליום אין לחוש כלל ואין כאן משום תרמי דסמך אהדי בדברנן לא מישי' והרי זה כשני שבילי' אחד עמא ואחד עהור והלכו שני

(19) ברכות כו :

בבכירתא. נמס' עדיות: [שם] [דעבד כמר עבד דעבד כמר עבד] והשתא דרא איתמר איתמר דא איתמר דא איתמר כמר [דעבד כו]. אהא סמכין דלפעמים אנו מתפללין תפלת המנחה אחר פלג המנחה כרבנן ולפעמים (ב) אנו מתפללין תפלת ערבית מיד אחר פלג המנחה כרבי יהודה דלמור מפלג המנחה ואילך לילה הוא ויש מהגדוין דבדבר משום דגראה שמי (א) מומיני' דסמרי אהדי ובתנ רפי"ה "דסמכין אדרב דללי של שבת בע"ש:

(20) ברכות כו :

בבכירתא. נמס' עדיות: [שם] [דעבד כמר עבד דעבד כמר עבד] והשתא דרא איתמר איתמר דא איתמר דא איתמר כמר [דעבד כו]. אהא סמכין דלפעמים אנו מתפללין תפלת המנחה אחר פלג המנחה כרבנן ולפעמים (ב) אנו מתפללין תפלת ערבית מיד אחר פלג המנחה כרבי יהודה דלמור מפלג המנחה ואילך לילה הוא ויש מהגדוין דבדבר משום דגראה שמי (א) מומיני' דסמרי אהדי ובתנ רפי"ה "דסמכין אדרב דללי של שבת בע"ש:

(21) טור סי' רלג

(א) והוא שעה ורביע קודם הלילה ולא איפסיקא הלכתא בהדיא כחד מינייהו ואסיקנא דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה (ד) שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה דכיון דמחשיב אותו יום לענין תפלת המנחה אינו יכול לעשותו לילה לענין תפלת ערבית וכן אם הוא עושה כרבי יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה (ה) צריך לזוהר שלא יתפלל מנחה באותה שעה:

(4) רמב"ם הלכות תפילה פ"ג

שתקנו לנו חכמים ונביאים: ב' כבד אמרנו שתפלת המנחה כנגד תמיד של בין הערבים תקנו וזמנה ובתשע שעות ומחצה תקנו וזמנה מתשע שעות ומחצה ולפי שבערב הפסח שחל להיות בערב שבת היו שוחטין את התמיד בשש שעות ומחצה. אמרו שהמתפלל מאחר שש שעות ומחצה יצא. ומשהגיע זמן זה הגיע זמן חיובה וזו היא הנקראת מנחה גדולה: ג' נהגו

(7) רא"ש ברכות פ"ד סי' ג'

דהסתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר מאן דעבד כמר עבד ומאן דעבד כמר עבד. כתב הגאון (א) (ו) דמאן דמקדים ומולי ערבית מו לא מני לנלווי מנחה אלא עד פלג המנחה כרבי יהודה דלא איתא דרבי יהודה לימא לדרבנן ואם איתא דרבנן לימא לרבי יהודה לכן אי ללי תפלת המנחה עד הערב מו לא מני לאקדומי לתפלת הערב כפלג המנחה דלא אפשר לו לעשות פסם כרבי יהודה ופעם כרבנן:

(8) רא"ש ברכות פ"א סי' א'

* המנחה ומיהו קת קשה דלענין תפלת המנחה עבדינן כרבנן ומתפללין פעמים תפלת המנחה אחר פלג המנחה ולענין ק"ש תשבי' ליה לילה כמו ר' יהודה והי כמו שזרה וגלגלת מרי קולי דסמרי אהדי (ערוצין דף ז.) והא דלמרי' לקמן דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד הי"פ לא אפשרי הלכתא לא כרבי יהודה ולא כרבנן מי שיראה [לעשות] יחושע ולא כרבי מאיר לגבי רבי יהודה [קן ומל מקום ר] תפלה הקלו וגם ממון הדמק נהגו כן לפי שמתקנצין הנצור תפלת המנחה ואילו לא היו קורין את שמע ומתפללין תפלת הערב עד אלה הכוכבים היה כל אחד ואחד הולך לבימו והיה טורח להם להקטין לאחר מכן ולא היו מתפללים בנצור. לפיכך נהגו להקרות שמע [ו] ולהסתכל קודם זאת הכוכבים (א) ומכיו על הני תנאי כדפירשתי אע"ג דלכתחלה (יעשה) הכל כרבי יהודה וזו הכל כרבנן ולא שיחפוס קולא של שמייה (ב) וי"ל דלענין [ב] תפלה הקלו ולא נהירא לי מה שהצי"ב רבינו מס' ז"ל ראה מתפלת המנחה שהיא

(9) מרדכי ברכות ט"ו פט

[דף כו ע"א] בבכירתא. נמס' עדיות: [שם] [דעבד כמר עבד דעבד כמר עבד] והשתא דרא איתמר איתמר דא איתמר דא איתמר כמר [דעבד כו]. אהא סמכין דלפעמים אנו מתפללין תפלת המנחה אחר פלג המנחה כרבנן ולפעמים (ב) אנו מתפללין תפלת ערבית מיד אחר פלג המנחה כרבי יהודה דלמור מפלג המנחה ואילך לילה הוא ויש מהגדוין דבדבר משום דגראה שמי (א) מומיני' דסמרי אהדי ובתנ רפי"ה "דסמכין אדרב דללי של שבת בע"ש:

(10) ברכות כו :

בבכירתא. נמס' עדיות: [שם] [דעבד כמר עבד דעבד כמר עבד] והשתא דרא איתמר איתמר דא איתמר דא איתמר כמר [דעבד כו]. אהא סמכין דלפעמים אנו מתפללין תפלת המנחה אחר פלג המנחה כרבנן ולפעמים (ב) אנו מתפללין תפלת ערבית מיד אחר פלג המנחה כרבי יהודה דלמור מפלג המנחה ואילך לילה הוא ויש מהגדוין דבדבר משום דגראה שמי (א) מומיני' דסמרי אהדי ובתנ רפי"ה "דסמכין אדרב דללי של שבת בע"ש:

(11) טור סי' רלג

(א) והוא שעה ורביע קודם הלילה ולא איפסיקא הלכתא בהדיא כחד מינייהו ואסיקנא דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה (ד) שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה דכיון דמחשיב אותו יום לענין תפלת המנחה אינו יכול לעשותו לילה לענין תפלת ערבית וכן אם הוא עושה כרבי יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה (ה) צריך לזוהר שלא יתפלל מנחה באותה שעה:

(12) בית יוסף סי' רלג

ועכשיו נהגו העולם להקל בכך ואע"פ שמתפללים תפלת מנחה אחר פלג המנחה לא נמנעו מלהסתכל ערבית גם כן בנאותה שעה ואע"ג דהו מרי קולי דסמרי אהדי אפשר שסומכים על מה שכמד הלא"ש גרס ברכות (פי' ה) לנתת רבינו מס' ח"ל למיהו קת קשה

(15) מגן אברהם סי' רלג

תמ"ג [פס"ק א פ"ק ג]: ה' צע"ה כחד. פירוש שלא ינהוג פסם כן ופעם כך, ומכל שכן שלא יתפלל ביום אחד מנחה אחר פלג המנחה וערבית קודם זאת הכוכבים:

(14) ביאור הגר"א סי' רלג

[א] [פס"ק א פי' בו ועיקר בו. [ברכות] כו ב', ופירוש הרמב"ם [מפלה ג] ב' וזמן מנחה גדולה הוא לענין דעבד. אבל רשי"י [ד"ה מנחה גדולה] מפרש אף לכתחלה, אלא דעיקר זמנה מוזמן מנחה קטנה, וכן דברי הטור ושאר פוסקים: [ב] שהוא כו. שם [בנמרא]: [ג] [והוא] ושערינן כו. ממה שכתבו

(6) רבינו יונה ברכות כו.

דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד. אע"פ שגדלה מנחה והיא הנקראת מנחה קטנה. ומן

(12) בית יוסף סי' רלג

ועכשיו נהגו העולם להקל בכך ואע"פ שמתפללים תפלת מנחה אחר פלג המנחה לא נמנעו מלהסתכל ערבית גם כן בנאותה שעה ואע"ג דהו מרי קולי דסמרי אהדי אפשר שסומכים על מה שכמד הלא"ש גרס ברכות (פי' ה) לנתת רבינו מס' ח"ל למיהו קת קשה

(15) מגן אברהם סי' רלג

תמ"ג [פס"ק א פ"ק ג]: ה' צע"ה כחד. פירוש שלא ינהוג פסם כן ופעם כך, ומכל שכן שלא יתפלל ביום אחד מנחה אחר פלג המנחה וערבית קודם זאת הכוכבים:

(14) ביאור הגר"א סי' רלג

[א] [פס"ק א פי' בו ועיקר בו. [ברכות] כו ב', ופירוש הרמב"ם [מפלה ג] ב' וזמן מנחה גדולה הוא לענין דעבד. אבל רשי"י [ד"ה מנחה גדולה] מפרש אף לכתחלה, אלא דעיקר זמנה מוזמן מנחה קטנה, וכן דברי הטור ושאר פוסקים: [ב] שהוא כו. שם [בנמרא]: [ג] [והוא] ושערינן כו. ממה שכתבו

(11) טור סי' רלג

(א) והוא שעה ורביע קודם הלילה ולא איפסיקא הלכתא בהדיא כחד מינייהו ואסיקנא דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה (ד) שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה דכיון דמחשיב אותו יום לענין תפלת המנחה אינו יכול לעשותו לילה לענין תפלת ערבית וכן אם הוא עושה כרבי יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה (ה) צריך לזוהר שלא יתפלל מנחה באותה שעה:

(12) בית יוסף סי' רלג

ועכשיו נהגו העולם להקל בכך ואע"פ שמתפללים תפלת מנחה אחר פלג המנחה לא נמנעו מלהסתכל ערבית גם כן בנאותה שעה ואע"ג דהו מרי קולי דסמרי אהדי אפשר שסומכים על מה שכמד הלא"ש גרס ברכות (פי' ה) לנתת רבינו מס' ח"ל למיהו קת קשה

(15) מגן אברהם סי' רלג

תמ"ג [פס"ק א פ"ק ג]: ה' צע"ה כחד. פירוש שלא ינהוג פסם כן ופעם כך, ומכל שכן שלא יתפלל ביום אחד מנחה אחר פלג המנחה וערבית קודם זאת הכוכבים:

(14) ביאור הגר"א סי' רלג

[א] [פס"ק א פי' בו ועיקר בו. [ברכות] כו ב', ופירוש הרמב"ם [מפלה ג] ב' וזמן מנחה גדולה הוא לענין דעבד. אבל רשי"י [ד"ה מנחה גדולה] מפרש אף לכתחלה, אלא דעיקר זמנה מוזמן מנחה קטנה, וכן דברי הטור ושאר פוסקים: [ב] שהוא כו. שם [בנמרא]: [ג] [והוא] ושערינן כו. ממה שכתבו

(11) טור סי' רלג

(א) והוא שעה ורביע קודם הלילה ולא איפסיקא הלכתא בהדיא כחד מינייהו ואסיקנא דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה (ד) שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה דכיון דמחשיב אותו יום לענין תפלת המנחה אינו יכול לעשותו לילה לענין תפלת ערבית וכן אם הוא עושה כרבי יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה (ה) צריך לזוהר שלא יתפלל מנחה באותה שעה:

(12) בית יוסף סי' רלג

ועכשיו נהגו העולם להקל בכך ואע"פ שמתפללים תפלת מנחה אחר פלג המנחה לא נמנעו מלהסתכל ערבית גם כן בנאותה שעה ואע"ג דהו מרי קולי דסמרי אהדי אפשר שסומכים על מה שכמד הלא"ש גרס ברכות (פי' ה) לנתת רבינו מס' ח"ל למיהו קת קשה